

Ed.

282. Frumvarp til laga

[134. mál]

um framleiðnilánadeild við Framkvæmdabanka Íslands.

Flm.: Helgi Bergs, Karl Kristjánsson, Hermann Jónasson, Páll Þorsteinsson, Ásgeir Bjarnason, Ólafur Jóhannesson.

1. gr.

Stofna skal við Framkvæmdabanka Íslands lánadeild, sem nefnist framleiðnilánadeild.

2. gr.

Tilgangur framleiðnilánadeildar er að veita atvinnuvegunum lán umfram þau, sem fáanleg eru hjá stofnlánasjóðum, í því sérstaka augnamiði að bæta framleiðnina með aukinni véltækni, fullkomnara framleiðsluskipulagi og hagræðingu.

3. gr.

Starfsfé deildarinnar er:

1. Framlag ríkissjóðs, sem skal vera 10 milljónir króna á ári næstu 10 ár, nema hærra framlag kunni að verða ákveðið í fjárlögum.
2. Seðlabanki Íslands skal tryggja sölu skuldabréfa, sem Framkvæmdabanki Íslands gefur út vegna deildarinnar, að upphæð 40 milljónir króna á ári næstu 10 ár. Bréfin séu til a. m. k. 15 ára, en vextir skulu ákveðnir af ráðherra. Bréfin séu tryggð með ábyrgð ríkissjóðs. Ákvæði 2. málslíðar 6. gr. laga nr. 17 1953, um Framkvæmdabanka Íslands, taka ekki til skuldabréfa deildarinnar.
3. Framkvæmdabanki Íslands leggur deildinni til $\frac{1}{4}$ hluta tekjuafgangs síns ár hvert.
4. Lán umfram það, sem um ræðir í 2. tölulið, getur deildin tekið innanlands eða utan, eftir því sem þörf krefur og aðstæður leyfa, allt að 300 milljónum króna. Ríkissjóður ábyrgist slík lán.

4. gr.

Umsóknir um lán úr framleiðnilánadeild skulu sendar Framkvæmdabankanum. Þeim skal fylgja:

1. Ýtarleg lýsing á því, hvernig verja eigi lánsfénu.
2. Upplýsingar um tryggingar þær, sem umsækjandi getur sett.

3. Rekstrar- og efnahagsreikningur umsækjanda, ef um starfandi fyrirtæki er að ræða.

4. Aðrar upplýsingar, sem umsækjandi telur máli skipta eða bankinn óskar eftir.

5. gr.

Þegar umsókn hefur borizt, skal leita umsagnar Iðnaðarmálastofnunar Íslands og/eða Fiskifélags Íslands eða Búnaðarfélags Íslands, eftir því sem við á, um það, hvort tilgangur umsækjanda með lánsúmsókninni sé í samræmi við tilgang þessara laga.

Að slíkri umsögn fenginni ákveður bankaráð, hvort lánið skuli veitt, enda hafi bankinn áður kannað hag umsækjanda og veðhæfni framboðinna trygginga.

6. gr.

Lán úr deildinni má ekki vera hærra en svo, að það að viðbættum stofnlánnum nemi 90% kostnaðar við þær framkvæmdir og endurbætur, sem lánað er til. Láns- tíma ákveður bankaráð.

7. gr.

Vextir af útlánnum deildarinnar skulu ákveðnir af bankaráði með samþykki ráðherra. Höfð skal hliðsjón af vaxtakjörum stofnlánasjóða atvinnuveganna.

8. gr.

Lánin skulu tryggð með veðum í fasteignum, vélum, skipum eða hliðstæðum eignum. Skulu þau veitt gegn 1. veðrétti. Þó er heimilt að veita lán gegn 2. veðrétti, ef á undan eru lán úr Iðnlánasjóði, Stofnlánadeild sjávarútvegsins, Stofnlánadeild landbúnaðarins og/eða Fiskveiðisjóði Íslands. Lán úr framleiðnilánadeild að viðbættum öðrum stofnlánnum, sem hafa betri veðrétt, skulu aldrei nema meira en 80% af endurkaups matsverði veðsins að frádregnum eðlilegum fyrningum. Bankinn skal hafa eftirlit með því, að veðum sé vel við haldið og þau séu nægilega váttryggð.

9. gr.

Nánari ákvæði um starfsemi framleiðnilánadeildar má setja með reglugerð.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Það er tilgangur flm. með frv. þessu að koma því til leiðar, að stofnuð verði sérstök lánadeild, sem hafi það hlutverk að stuðla að sem mestri aukningu á framleiðni atvinnuveganna.

Framleiðni er, eins og kunnugt er, skilgreind sem hlutfallið á milli nettóvinnslu- virðis og þeirrar vinnu, sem í viðfangsefnið er lögð. Framleiðnin er þannig mæli- kvarði á þau verðmæti, sem skapast fyrir hverja vinnueiningu.

Það er alkunna, að framleiðsluaukning þjóðarinnar á undanförunum árum á ekki nema að nokkru leyti rót sína að rekja til framleiðniaukningar og fólksfjölg- unar. Þar koma einnig til óvenjuleg aflabrögð og svo hitt, að fólk hefur lagt á sig aukna vinnu, og er nú svo komið, að vinnutími er hjá mörgum orðinn svo langur, að ekki getur við svo búið staðið til frambúðar. Vinnutímann verður að stytta, en til þess að það geti gerzt án tekjumissis, verður að leggja áherzlu á að auka fram- leiðnina.

Þær breytingar, sem á undanförunum árum hafa verið gerðar á tollalöggjöfinni, hafa minnkað tollvernd innlends iðnaðar. Um þessar breytingar hefur þó í grund- vallaratriðum ekki verið ágreiningur á Alþingi, enda hafa verið boðaðar ráðstafanir til að efla samkeppnisgetu iðnaðarins.

Fyrir nokkrum árum starfaði hér á vegum Efnahags- og framfarastofnunarinnar sérfræðingur að athugun þeirra vandamála, sem tengd eru aðlögun iðnaðarins að aukinni samkeppni, ásamt fulltrúum ríkisstjórnarinnar og hagsmunasamtaka iðnaðarins. Niðurstaða þeirra athugana var sú, að gera þyrfti öflugt átak til að auka framleiðni þessara atvinnugreina, og benti sérfræðingurinn á ýmsar ráðstafanir, sem gera þyrfti af hálfu hins opinbera til að greiða fyrir því. Sumt af því hefur að einhverju leyti komið til framkvæmda. Efling Iðnlánasjóðsins 1963 og áætlun félagsmálaráðuneytisins um menntun hagræðingarsérfræðinga frá 1964 eru ráðstafanir, sem eru góðra gjalda verðar, svo langt sem þær ná, en það þarf meira til. Af hálfu iðnrekenda hefur sérstaklega verið á það bent, að mikil þörf sé aukinna lána til þess að koma fram þeirri umfangsmiklu endurskipulagningu iðngreina og fyrirtækja, sem nauðsynleg er, fullkomnari framleiðsluháttum, aukinni véltækni og hagræðingu.

Sú tæknibylting, sem oft er rætt um að hafi átt sér stað í fiskveiðum undanfarninn áratug, hefur í rauninni aðeins náð til síldveiðanna. Hlutur annarra greina fiskveiðanna er eftir, en ljóst er, að þar verður ný tækni að koma til, ef þær eiga ekki að dragast aftur úr og hverfa.

Á undanförunum árum hefur hraðfrystihúsunum verið veittur styrkur af opinberu fé, sem nefndur hefur verið hagræðingarfé, enda ætlað til hagræðingar, þó að því í framkvæmd hafi verið úthlutað sem niðurgreiðslu á fiskverðið. Það er líka vitað, að þótt mörg frystihúsanna hafi getað notað það til hagræðingar, hafa önnur ekki getað það, og þau eru ófá. Það hefur einnig komið fram af hálfu forsvarsmanna þeirra, að þeir telja mikla þörf á auknu lánsfé í þessu skyni.

Svipuð sjónarmið eiga við í landbúnaði og öðrum atvinnugreinum. Verður varla um það deilt, að í þessum efnum er þjóðinni mikill vandi á höndum, sem enn hefur aukizt stórlega við óhagstæða þróun framleiðslukostnaðarins á undanförunum árum.

Frv. þetta miðar að því að skapa nokkurn fjárhagslegan grundvöll fyrir þeim stórfelldu umbótum, sem nauðsynlegar eru í þessum efnum.

Þegar Framkvæmdabanki Íslands var stofnaður árið 1953, vakti það fyrir Alþingi, að hann skyldi m. a. gegna svipuðu hlutverki og framleiðnilánadeildinni er ætlað. Í lögum nr. 17 1953 er hlutverk hans ákveðið allmiklu viðtækara, og svo hefur einnig reynzt í framkvæmd. Hefur því þótt rétt að leggja til, að stofnuð sé sérstök lánadeild, sem hafi þetta hlutverk. Eðlilegt þykir, að hún sé deild í Framkvæmdabankanum, sem hefur svo skylt hlutverk.

Gert er samkv. 3. gr. frv. ráð fyrir, að fjár til þessarar lánastarfsemi sé aflað með fernu móti:

1. Gert er ráð fyrir, að 100 millj. kr. verði lagðar fram úr ríkissjóði á næstu 10 árum. Hér er um að ræða svo þýðingarmikið verkefni fyrir þjóðarheildina alla, að rétt þykir, að fé sé lagt fram úr ríkissjóði, enda tæplega eðlilegt að byggja slíka lánastarfsemi eingöngu á lánsfé.
2. Þá er gert ráð fyrir, að Seðlabankinn tryggi sölu á skuldabréfum að upphæð 400 millj. kr. á næstu 10 árum. Möguleikar Seðlabankans til að tryggja slíka sölu eru margvíslegir. Hann hefur undir höndum mörg hundruð milljónir króna af sparifé landsmanna á bundnum reikningum banka og annarra innlánastofnana, og enn er í gildi heimild handa honum til að binda hluta sparifjárukningsarinnar. Flm. eru andvígir tilgangslausri frystingu sparifjár þjóðarinnar, en telja á hinn bóginn eðlilegt, að löggjafinn hlutist til um að beina sparifénu í þá farvegi, þar sem nauðsyn þjóðarheildarinnar fyrir fé er mest. Ákvæði 2. töluliðar 3. greinar er viðleitni í þá stefnu.
3. Þá er gert ráð fyrir, að Framkvæmdabankinn leggi deildinni til hluta af tekjuafgangi sínum.
4. Að endingu er gert ráð fyrir lántöku eftir ástæðum, allt að 300 millj. kr., með ábyrgð ríkissjóðs.